

Omvärldsbevakning

november 2017

Småland-Blekinge-Hallands Brysselkontors omvärldsbevakning bygger på att vi gör ett urval av EU-frågor som har EU-relevans utifrån våra läns situationer. Följaktligen gör vi bedömningen att EU:s eller andra europeiska regioners aktiviteter, föranleder Småland-Blekinge-Halland att se närmare på sitt engagemang – på den europeiska arenan såväl som på hemmaplan. Aktiviteterna kan gälla EU-finansiering, direktiv eller samarbeten. Omvärldsbevakningen avser att svara på frågan vad som kan eller bör göras och lämnar frågan om hur det ska göras till huvudmännen.

Omvärldsbevakningen är indelad i tre kategorier:

- **Strategiska ärenden:** Frågor av strategisk vikt med regelbunden uppföljning av status i Småland-Blekinge-Halland
- **Bevakningsärenden:** Frågor som bör bevakas eftersom de bedöms föranleda aktivitet hos huvudmännen på kort till medellång sikt
- **Informationsärenden:** Frågor som inte behöver föranleda aktivitet, men påverkar huvudmännen och kan leda till uppdrag för organisationen

Avslutade ärenden finns beskrivna i det uppdaterade Annexet. Värt att notera är även de många aktiviteter som huvudmännen initierat på hemmaplan.

Parallellt med omvärldsbevakningen har varje läns huvudmän kartlagt sina prioriteringar och gemensamma behov till Brysselkontoret. I de läns specifika dokumenten beskrivs länens respektive aktiviteter på hemmaplan och på vilket sätt man önskar engagera sig internationellt.

Specifikt för denna uppdatering

I december 2017 ska EU:s ledare diskutera EU-kommissionens vitbok med fem framtidsscenarier. Diskussionen tar knappast slut där och även om det Brexit och andra osäkerhetsfaktorer hämmar utvecklingen, lär toppmötet ändå ge viktiga signaler om vad EU ska göra och inte göra framöver. Tidigt 2018 följer en rad konferenser som förbereder EU-kommissionens förslag för EU:s långtidsbudget i maj. Signalerna därifrån kan indikera om de väntade nedskärningarna följer osthylingsprincipen eller om vi snarare talar om att skära ut vissa bitar av budgettårtan. Även om vi troligen kan räkna med nedskärningar för t ex sammanhållningspolitiken, kan vi samtidigt hoppas på att insatserna för utbildning tillförs resurser. Sannolikt kommer betydelsen av finansiella instrument att öka liksom kraven på bevisad nytta. Nyttan beskrivs för tillfället oftast som tillväxt, mätt genom BNP. Medan effektivitet och mätbarhet torde ha ett brett stöd hos många, hyser andra farhågor om svårare tider för aktiviteter som syftar till internationella samarbeten. Hur mäter man den långsiktiga nyttan av samförstånd och tolerans – båda hörnstenar i fredsprojektet EU?

För att nå resultat inom ett begränsat antal fokusområden har EU-kommissionen tagit flera initiativ för att underlätta samarbete mellan Europas aktörer för att nyttja varandras erfarenheter och knyta samman kompetenser till en helhet större än summan av varje enskild kompetens, vilket ses som nödvändigt för att möta den globala konkurrensen. Intressant att notera är att en del tyder på att Europa2020-strategin helt eller till del kan ersättas av Agenda 2030 (FN:s hållbarhetsmål).

I denna uppdatering har vi kompletterat omvärldsbevakningen med avsnittet *presumtiva ärenden* – ett kort framåtblickande avsnitt där vi tar upp frågor som utifrån vad som sker på EU-arenan presumtivt kan påverka Småland-Blekinge-Halland inom en snar framtid; *vatten, smart specialisering och livsmedel*. Huvudmännen ges på detta sätt större framförhållning att ge sina inspel. Som tidigare beskrivs hur vi kan assistera våra huvudmän med aktiviteter i samsamarbetsstrukturer (plattformar och nätverk) för att underlätta deltagande i EU:s program. Målet är att uppnå ökat kompetensutbyte och säkerställa att man är med i de grupperingar där utveckling sker – de som utvecklar nya tjänster, standarder och samtidigt sätter agendan för utformningen av nya utlysningar. Samtidigt speglar omvärldsbevakningen vikten av att engagera sig för att påverka relevant policyutveckling i tidigt skede. Alternativet är att i ett senare skede förhålla sig till förslag som bygger på andra aktörers input.

EU-kommissionens arbetsprogram för 2018

Varje år lägger kommissionen fram ett arbetsprogram innehållande förslag på prioriteringar som unionen bör fokusera på under nästkommande år. Huvudinriktningarna för 2018 är "ett mer enat, starkare och demokratiskt EU" – en avspeglning av de utmaningar EU har att bemöta i form av Brexit, populism och diskussioner om vad EU ska göra framöver. Likt föregående arbetsprogram bygger insatserna på Junckers 10 prioriteringar och är sedan uppdelat i olika initiativ och förslag.

Slutspurt för Juncker

Då slutet för Junckers ordförandeskap i kommissionen kommer allt närmare (2019) märks en vilja att slutföra det arbete man påbörjade 2014. Detta kan bland annat ses i antalet förslag och initiativ som nu är fler än vi sett föregående år. Vid sidan av förslag från tidigare år presenteras 26 nya initiativ, uppdelat i två områden, och totalt 66 förslag. Läs mer om förslagen och initiativen i sin helhet [här](#) och [här](#).

För det första rör det sig om riktade lagstiftningsåtgärder för att färdigställa arbetet på prioriterade politikområden, som kommer att läggas fram senast i maj 2018 så att Europaparlamentet och rådet kan slutföra lagstiftningsarbetet före valet till Europaparlamentet i juni 2019. För det andra innehåller arbetsprogrammet även ambitiösa åtgärder och initiativ som är mer långsiktiga, när det nya EU med 27 länder formar sin framtid för åren fram till 2025 och därefter.

Framtidsvisioner

Inför 2017 var samtalstenen om Europas framtid aningen dämpad. Osäkerhet med både Brexit i Storbritannien, Trump i USA och flera stundande avgörande val i Europa spelade givetvis in. Inför 2018 är tonen självsäkrare och visionerna ser starkare ut, flera av de föreslagna insatserna i arbetsprogrammet har ett fokus på tiden efter 2020 och även efter 2025.

Fortfarande talas det tyst om Europa 2020-strategin samtidigt som många vill se hårdare krav på att EU-medel kan kopplas till nationella reformer. Om betydelsen för strategin minskar, vilken målbild förväntas såväl regionala som nationella utvecklingsplaner knyta an till? Man kan förstå att diskussionen om en gemensam strategi inte berörs i detalj då varje målbild tenderar att ha två sidor. De flesta vill t ex att en strategi ska ställa krav på konditionalitet och att EU-medel ska användas för strukturreformer, men det innebär ofrånkomligen inskränkningar i såväl den nationella suveräniteten som principen om att beslut ska fattas så nära medborgaren som möjligt. I dessa sammanhang är det intressant att följa de diskussioner som förs om att FN:s hållbarhetsmål kan komma att tjäna som ledstjärna framöver.

Många i Bryssel pekar ut euron som en nyckel till vilken väg EU-samarbetet ska ta. Att arbetsprogrammet har flera förslag som berör ekonomiska frågor känns därför logiskt. Om förslag om en permanent europeisk ekonomi- och finansminister samt att ge euroländerna en egen post i Eu-budgeten skulle gå igenom, kan en maktförskjutning i EU-kretsen ske, troligen till nackdel för svensk del.

Fortsatt aktuella frågor från 2017 års arbetsprogram

Inför 2017 ville Juncker-kommissionen se ett "EU som skyddar, försvarar och sätter medborgarna i centrum". Ambitionen kvarstår och tycks stödjas av medlemstaterna som ökat både bindande och frivilliga samarbeten. Arbetet med en social pelare fortgår och vi lär se en livlig debatt kring flera av befintliga och kommande förslag, främst om arbetsrätt. EU:s finansiella instrument som erbjuder olika typer av riskkapital kan antas spela en stor och ökande roll framöver. Bland annat godkändes 2017 en förlängning av programmet till och med 2022, ett år längre än EU:s programperiod. Slutligen kan det konstateras att Brexit fortsätter att påverka EU-samarbetet.

Innehållsförteckning

1. Strategiska ärenden.....	5
1.1 Transportmöjligheter	5
1.2 Arbetskraftsförsörjning	6
1.3 Ökat deltagande i EU-finansierade program	7
1.4 Hälsa	8
2. Bevakningsärenden	9
2.1 Bioekonomi.....	9
3. Presumptiva ärenden.....	10
3.1 Livsmedel	10
3.2 Smart specialisering.....	10
3.3 Vatten	10
4. Annex – avslutade ärenden.....	11

1. Strategiska ärenden

1.1 Transportmöjligheter

För att kunna möta ökad global konkurrens behöver Europas rörlighet öka. Transeuropeiska nätverk (TEN-T) är EU:s plan för att sammanlänka transportkorridorer i Europa. TEN-T ses även som ett verktyg för flera att uppnå flera EU-mål, däribland ökad tillväxt och sysselsättning, territoriell sammanhållning och övergång till koldioxidsnål ekonomi och. Genomförandet av TEN-T finansieras framförallt via Connecting Europe Facility (CEF) och för att ta del av fonder fordras att transportkorridoren ska ha pekats ut på TEN-T-kartan, vilket kräver ett engagemang från medlemsstaten. Framtida finansieringen för TEN-T är i dagsläget oklar, men tendensen går mot ökad användning av finansiella instrument och blanding calls bestående av både bidrag och lån.

EU:s transportpolitik har fått ett allt bredare innehåll och man talar numera ofta om *rörlighet*. Fokus har därmed flyttats från investeringar i fysisk infrastruktur till lösningar för rörlighet i stort. Detta avspeglas inte minst i EU-kommissionen åtgärds paketet "Europa på väg" som släpptes under våren 2017 och som syftar till att EU ska bli ledande inom ren, konkurrenskraftig och uppkopplad rörlighet. Paketet innehåller lagförslag och åtgärder gällande bl.a. digitalisering, smarta transportsystem, minskade CO2-utsläpp, vägavgifter, trafiksäkerhet, kompetensförsörjning och rättvisa villkor för transportsektorn. Att det inte endast handlar om att uppnå ett sammankopplat transportnät märks även genom betoning på åtgärdernas betydelse för t.ex. medborgarnas hälsa och säkerhet. EU-kommissionen pekar även på att nya transportlösningarna kräver investeringar i nya typer av infrastruktur. Vid sidan av investeringar i laddstolpsinfrastruktur uttrycks även behov av 5G-nät i och med utveckling av uppkopplade och automatiserade fordon.

När det gäller transportsektorns omställning till förnybara drivmedel väntas tuffa förhandlingar under det kommande året gällande förslag om att grödobaserade biodrivmedel ska fasas ut, något som svenska aktörer generellt ställt sig negativa till då man anser förslaget alltför kategoriskt och inte ser till hela klimatnyttan.

För att infrastrukturarbetet skall kunna genomföras på ett koordinerat sätt pekar huvudmännen på nödvändigheten av att regionala-, nationella- och EU-initiativ sker i samspel. År 2016 beslutade styrgruppen att komplettera *Systemanalys för Sydsveriges infrastruktur* med ett TEN-T perspektiv som ska se närmare på samverkansmöjligheter mellan huvudmännen och identifiering av kostnadseffektiva insatser som kan göras kompletterande till länstransportplanerna. Huvudmän har även nyttjat Brysselkontoret för enskilda uppdrag såsom erfarenhetsutbyte kopplat till järnvägsinvesteringar.

Fortsatt arbete

Småland-Blekinge-Halland:

Huvudmännen gynnas av att beakta europeiskt samarbete för en bredd av intresseområden kopplat till transport och rörlighet, allt från att utveckla innovativa lösningar och tekniker till initiativ för kompetensförsörjning på arbetsmarknaden. För att via TEN-T kunna påverka anpassningar, standarder, planeringsramar och anslutningar till befintliga korridorer krävs fortsatt samverkan och förankring på nationell nivå.

Brysselkontoret: Huvudmännen kan oavsett gemensamma prioriteringar stödjas för att finna utvecklingsmöjligheter och samarbetspartners till transportrelaterade projekt i en bredare mening än TEN-T. Ökad bevakning kommer ske av EU-finansiering kommande programperiod och vilka påverkansmöjligheter som finns.

1.2 Arbetskraftsförsörjning

Demografiska prognoser för de kommande decennierna pekar på en krympande tillgång på arbetskraft i de flesta europeiska länder, vilket befaras leda till ökad konkurrens om kompetens mellan städer, regioner och länder inom EU. Samtidigt är ungdomsarbetslösheten fortsatt hög och arbetskraftsrörligheten bedöms vara för låg. EU-kommissionen har pekat på att kompetensen hos arbetskraften inte matchar arbetsmarknadens behov, hälften av arbetstillfällena bedöms vara högkvalificerade år 2025, medan endast 1/10 av arbetstillfällena kommer att räknas som lågkvalificerade.

Arbetskraftsrörligheten på den europeiska marknaden kan komma att påverkas av EU:s arbete med att uppdatera utstationeringsdirektivet och upprätthålla en social pelare. Initierade källor bedömer dock att en social pelare inte ska inverka på den svenska modellen men att enskilda frågor kan få effekt på arbetskraftsutbudet. EU-kommissionen har med syftet att ta tillvara på Europas mänskliga kapital, konkurrenskraft och tillväxt tagit fram en omfattande kompetensagenda. Medlemsländerna uppmanas i kompetensagendan att satsa på kompetensutveckling som både håller hög kvalitet och är relevant för arbetsmarknadens behov. EU:s åtaganden mot rådande kompetensunderskott har en tydlig koppling till det livslånga lärandet och behovet av yrkesutbildningar. Detta eftersom det inte är långsiktigt hållbart att regioner konkurrerar om arbetskraften, vilket kan skapa en osund geografisk balans i tider då potentiell arbetskraft finns tillgänglig genom grupper som idag står utanför arbetsmarknaden.

I tider då EU:s framtida inriktning debatteras och den kommande långtidsbudgeten förväntas minska är det viktigt att regioner inkluderar fler alternativ i verktygslådan än de inom ramen för EU:s sammanhållningspolitik och att vi i högre grad använder EU:s tematiska program som tillhandahåller verktyg för att arbeta med kompetensrelaterade frågor. EU:s program för livslångt lärande (Erasmus+) ger bl.a. möjlighet till sektoriella kunskapsallianser som uppmanar till samarbete istället för konkurrens om arbetskraften. EU:s program riktat mot små- medelstora företag (Cosme) kan användas av den privata sektorn och EU:s nya initiativ ErasmusPRO syftar till att öka antalet lärlingar på arbetsplatser utomlands. Det sistnämnda kan användas som ett verktyg för kommuner, inte bara för att erbjuda möjligheten för dess invånare, men även som ett sätt att öka attraktionen i tider när den demografiska kurvan förutspår ett minskat arbetskraftsutbud.

Inom SBHSS har såväl studieresor som förstudier om arbetskraftsförsörjning med fokus på internationella studenter och nyanlända akademiker genomförts. Ytterligare gemensamma insatser utsluts inte men i dagsläget bedrivs verksamheten främst av respektive huvudmän.

Fortsatt arbete

Småland-Blekinge-Halland: I våra regioner har aktiviteter för arbetskraftsförsörjning ökat markant genom insatser för livslångt lärande och kompetensutveckling, men fler internationella strategiska utbyten kan användas för att fylla lokala arbetskraftsbehov. Vissa av våra huvudmän har en tydlig koppling mellan kompetensförsörjning och ungdomsfrågor, men området för arbetskraftsförsörjning är också nära länkat till migration, hälso-sjukvård, transport, it och sociala frågor. Eftersom allt fler europeiska regioner möter obalans inom specifika branscher kan man överväga specialiseringsstrategier till prioriterade områden med koppling till insatser för kompetensförsörjning

Brysselkontoret: Insatser kan fokusera på bevakning av lagstiftning som kan komma att påverka arbetstagares rörlighet i arbetslivet samt vara beredda på att skapa relationer som kan vara viktiga för huvudmännens arbetskraftsförsörjning på lång sikt. Bevakning av Brysselbaserade plattformar och nätverk som fått allt större betydelse bedöms vara av intresse.

1.3 Ökat deltagande i EU-finansierade program

EU:s nuvarande programperiod löper fram till 2020, men det står klart att framtiden bär med sig många frågetecken med potentiellt stor påverkan på den regionala och lokala nivån. Diskussioner förs om vad EU ska göra och inte göra samt vilka resurser som ska knytas till. Vidare ifrågasätter flera europeiska aktörer EU:s finansiering i form av bidrag. Istället förordas ökad andel finansiella instrument. Signaler från både rådets och EU-kommissionens ordförande, Tusk och Juncker, om ökat gemensamt fokus på utbildning i den nya programperioden noteras med intresse.

I en situation där vi inte vet om/till vilken grad Småland-Blekinge-Halland kan förlita sig på de så kallade strukturfonderna, är det viktigt att se till potentialen av att öka utvecklingsmedlen för vårt område genom att delta i EU:s tematiska program för bland annat forskning och innovation, kultur, utbildning, och företagande, vilka kan fördjupa och förlänga andra insatser. Regionernas engagemang i universitets- och högskolerådets nystartade regionala nätverk för livslångt lärande är ett verktyg i den processen.

2015/16 koordinerade Brysselkontoret den svenska insatsen för europeiska regioners stora lobbyinsats som pekade på betydelsen av sammanhållningspolitiken. Huvudmännen har parallellt varit aktiva i frågan på hemmaplan genom inspel till SKL och genom debattartiklar i media. Under hösten 2017 deltar Brysselkontoret i SKL:s arbetsgrupper för utveckling av svenska ståndpunkter för den framtida sammanhållningspolitiken.

Småland-Blekinge-Hallandsamarbetets tidigare inspel via svenska referensgrupper med åsikter kring Horisont 2020-utlysningar inom transport tycks ha burit frukt. Skrivningar om "regional utveckling" istället för "urban utveckling" ökar våra möjligheter att delta i utlysningar framöver. För att öka våra möjligheter att delta i EU:s framtida forsknings- och innovationsprogram finns det dock både anledning och möjlighet för ökat påverkansarbete genom engagemang i nätverk och andra plattformar – parallellt med väl fungerande referensgrupper, så som sker i frågan om framtida sammanhållningspolitiken.

OECD har understrukit vikten av att våra län kliver uppåt i produktionsvärdekedjan. Statistik från Vinnova och vår egen kartläggning under 2017 visar på vårt områdes underrepresentation i både EU:s forskningsprogram samt Vinnovas egna medel. Då en låg absorptionsförmåga antas bero på strukturella betingelser vilka påverkar våra förutsättningar att fortsätta utvecklas, diskuterar huvudmännen om hur våra synpunkter bäst framförs till nationella beslutsfattare.

Ett gemensamt arbete inletts kring bredbandsutbyggnad för att utreda möjligheterna för finansiering via EU:s finansiella instrument som erbjuder lån, garantier och riskkapital.

Fortsatt arbete

Småland-Blekinge-Halland: Behov av ytterligare inspel kring den framtida sammanhållningspolitiken kan inte uteslutas. Istället för Europa2020-strategien talas det alltmer om att knyta EU:s aktiviteter till Agenda 2030 (FN:s hållbarhetsmål och huvudmännen har anledning att förbereda sig för en eventuell övergång. För att öka innovationsgraden i samhället och ta del av Horisont 2020 krävs det idag fler kompetenser involverade än tidigare – huvudmännens länspecifika dokument bidrar till att vi bättre nyttjar varandras kompetenser. Vid sidan av att *smarta specialiseringsstrategier* (S3) tycks bli allt mer avgörande för framtida EU-finansiering, kan ett gemensamt arbete i Småland-Blekinge-Halland kring S3 vara ett verktyg för att öka absorptionsförmågan av F&I-medel inom utvalda områden.

Brysselkontoret: Kontoret deltar i regionala och nationella nätverk för att göra inspel kring framtida sammanhållnings- samt forsknings- och innovationspolitiken. Kontorets betydelse för att assistera huvudmännen till relevanta europeiska samarbeten bedömer vi vara av ökande karaktär. Detsamma gäller bevakningen av EU:s arbete med hållbarhetsmålen.

1.4 Hälsa

På hälsoområdet har EU:s medlemsstater beslutskompetens, även om man kan se ett skifte i EU:s övergripande politik där allt större vikt läggs vid sociala frågor och där man befäster att alla EU-medborgare ska ha rätt till god vård. De demografiska, tekniska och kostnadsrelaterade utmaningar ställer krav på att hälso- och sjukvårdssystem i Europa reformeras och moderniseras. För att klara detta är behovet av gränsöverskridande samverkan stort.

Digitalisering och utveckling inom e-hälsa ses som en del av lösningen på ovannämnda utmaningar. Inom arbetet med en digital inre marknad förväntas EU-kommissionen i slutet av 2017 anta ett meddelande gällande digitalisering av hälso- och sjukvård i EU som till stor del berör frågor kopplat till hantering och delning av hälsodata. På en övergripande nivå rör diskussionerna om digitalisering i EU, hos såväl EU-kommissionen som hos andra intressenter, frågor såsom IT-säkerhet, affärsmodeller, standarder och även etiska aspekter.

EU-kommissionen arbetar även med specifika åtgärder inom hälso- och sjukvårdsområdet, bland de senaste kan nämnas en ny handlingsplan för antibiotikaresistens och rekommendationer för screening av bröstcancer. Hälso- och sjukvård kan även hitta utvecklingsmöjligheter kopplat till innovationsupphandling och energieffektivisering.

Det är dock ganska sparsamt med policyinitiativ från EU-kommissionen. För att kunna hantera alla hälsorelaterade utmaningar uppmuntrar EU-kommissionen i mycket till samverkan med eller utan EU-finansiering och att i högre grad överföra och dela erfarenheter för att undvika dubbelarbete och isolerade insatser. Utvecklingen sker i ökande grad i samarbetsplattformar där aktörer från hälsoorganisationer och regioner gemensamt driver utvecklingen, bygger strategiska allianser för kompetensutbyte och även påverkar beslut och utlysningar. Det är således inte tal om enskilda projekt utan bredare sammanslutningar. Flera regioner deltar även i nätverk där de agerar som referenssite för andra regioner för att utveckla, sprida och hämta kompetens och lösningar.

Sveriges kommuner och landsting (SKL) i Bryssel önskar att svenska sjukvårdsregioner i högre grad deltar i att utbyta erfarenheter, jämföra och lära från andra inom hälso- och sjukvårdsområdet. Ett betydande steg för vårt framtida engagemang togs när ledande tjänstemän inom hälsosektorn i Småland-Blekinge-Halland under våren 2017 samlades i Bryssel för en intern hälsokonferens. Huvudmännen ser den europeiska arenan som en möjlighet att utveckla närsjukvården och där Brysselkontoret är ett stöd i att skapa internationella kontakter till erfarenhetsutbyten, utvecklingssamarbeten och informationsspridning.

Fortsatt arbete

Småland-Blekinge-Halland: Huvudmännen har sedan tidigare en målsättning att engagera sig i ett eller flera internationella hälsoprojekt och tillsätter under hösten arbetsgrupp för det uppdrag som givits till Brysselkontoret kopplat till effektiv närsjukvård. En annan möjlighet att utveckla hälso- och sjukvården genom europeiskt samarbete är att agera referenssite för andra regioner. Inom European Innovation Partnership for Active and Healthy Ageing (EIP-AHA) bedrivs referenssiter och det kan vara aktuellt att bevaka eventuella kommande möjligheter inom detta.

Brysselkontoret: I samband med uppdraget gällande närsjukvård kan Brysselkontoret skapa och förmedla kontakter, samt vara stöd vid eventuella arrangemang. Brysselkontoret bevakar relevanta samarbetsplattformar och nätverk både för att förmedla goda exempel och identifiera utvecklingsmöjligheter. Vid intresse av synliggörande i Bryssel kan kontoret vara ett stöd i utformandet och genomförandet av arrangemang.

2. Bevakningsärenden

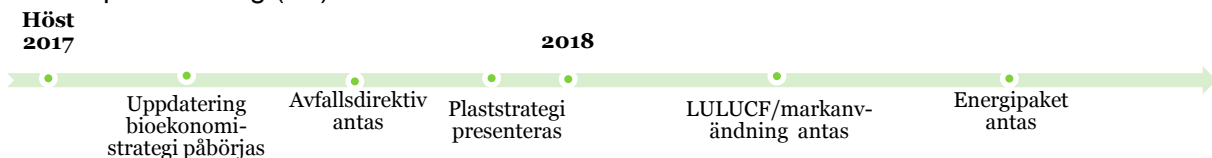
2.1 Bioekonomi

Bioekonomi är ett område som kommit att bli alltmer centralt inom det europeiska områdesöverskridande arbetet för att hantera miljö- och klimatområdena. Begreppet bioekonomi avser användandet av biologiska resurser från mark och hav, liksom avfall, för livsmedel, djurfoder, industri och energiproduktion. Bioekonomi är därmed tätt kopplat till områden där Småland-Blekinge-Halland har intressen. I slutet av 2017 förväntas uppdateringen av nuvarande EU:s bioekonomistrategi påbörjas, vilket kan sätta ramarna för policyutveckling, finansiering, och utvecklingsmöjligheter framöver.

För närvarande pågår förhandling om flera lagförslag på energi- och klimatområdet vilka skapat oro hos svenska aktörer gällande biodrivmedel (grödobaserade) och möjligheterna att nyttja skogens resurser. Även om utfallet gällande skog tycks bli acceptabelt för svensk del har diskussionerna visat att Sverige står relativt ensamma i skogsrelaterade frågor. För att förhindra oroväckande förslag i framtiden finns ett generellt behov av att informera om egna positiva erfarenheter och miljövinster kopplat till hållbart skogsbruk och nyttjande av skogens resurser t.ex. för fjärrvärme och för utveckling av innovativa hållbara material och byggnader.

Förutom tillgången till avfall från skog påverkas fjärrvärme även av förslag om att öppna upp fjärrvärmemarknaden med krav på tredjepartstillträde. Svenska aktörer, såsom SKL, verkar istället för att reglerade avtal likt de som tillämpas i Sverige ska tillåtas. Det är även av intresse att bevaka utvecklingen inom avfallsområdet, då EU-kommissionen har pekat på att avfallsförbränning inte är förenligt med ambitionerna om ett cirkulärt samhälle. Överlappningen mellan bioekonomi och cirkulär ekonomi finns även i kommande plaststrategi som ska främja ökad återvinning/-användning likväl som utveckling av biobaserade material. För näringslivet kan utfasning av plaster både innebära en möjlighet att utveckla nya produkter och en utmaning att bibehålla sin konkurrenskraft.

Flera europeiska regioner på kontinenten ser livsmedel som det huvudsakliga området inom bioekonomi. Innovation på livsmedelsområdet behövs bl.a. för att hantera klimattutmaningarna och EU-kommissionen har därför lanserat initiativet FOOD2030 som ska sätta ramarna för framtida forsknings- och innovationspolicy på området. FOOD2030 betonar betydelsen av att regioner, lärosäten, producenter och näringsliv samverkar för att utveckla och implementera innovativa lösningar. Flera regioner driver utveckling inom livsmedelsområdet via tematiska plattformen för smart specialisering (S3) AGRI-FOOD.

Fortsatt arbete: Det nyligen inrättade svenska regionala bioekonomiska nätverket, där vissa av huvudmännen ingår, förväntas stärka möjligheter att arbeta med bioekonomi på europeisk nivå. Samtidigt utgör smarta specialiseringsplattformar (S3) ett allt viktigare forum för europeiska regioners utvecklingsarbete inom bioekonomi och som Småland-Blekinge-Halland skulle kunna gynnas av att nyttja för att sprida sina erfarenheter likväl som tillgodogöra sig andras kompetens

Brysselkontoret: Genom sina nätverk kan Brysselkontoret bistå huvudmännen med att identifiera möjligheter och förmedla erfarenhetsutbyten. Brysselkontoret kan även bevaka policyutveckling och bedriva påverkansarbete genom samarbetsplattformar och allianser.

3. Presumtiva ärenden

3.1 Livsmedel

Som ett resultat av att flertal europeiska regioner har specialiserade livsmedelsstrategier erbjuder den europeiska Fol-arenan initiativ och samarbeten via plattformar som EIT Food och S3 plattform för Agri-Food. Med andra ord har finns det idag fler forum för interregionalt samarbete med syfte att utveckla livsmedelsindustrin med forskning och innovation. Inför kommande Horisont2020 arbetsprogram (2018 -2020) kommer fokus att vara riktat mot utökad grad av digitalisering inom jordbruket. Digitalisering förutspås bli ett allt viktigare verktyg för att hantera livsmedelssektorns utmaningar och säkerställa god ekonomisk och ekologisk status, vilket också framhålls i EU:s Food2030 agenda. Samtidigt har fler europeiska regioner utökat arbetet med ursprungscertifiering, vilket används som ett sätt för att skydda och marknadsföra den regionala livsmedelsindustrin. EU-kommissionen förväntas under 2018 lägga fram förslag med syfte att förbättra EU:s livsmedelskedja, från jord till bord, med fokus på att stärka jordbrukarens ställning och förhandlingskraft. Förslagen gäller eventuell harmonisering av regelverk för att stävja otillbörliga affärsmetoder (*unfair trading practices – UTP*), utöka marknadstransparensen och förenkla möjligheten för jordbrukare att samarbeta. Mer information om EU:s åtaganden för att förbättra livsmedelskedjan väntas komma under våren 2018.

3.2 Smart specialisering

I Europa ökar antalet regioner som anslutit sig till S3-plattformar och i dagsläget har en majoritet av svenska regioner utformat sin egen strategi. S3-strategier förenklar arbetet för regioner att marknadsföra specifik kompetens, och hela regionen, på den europeiska arenan. Det ökar följaktligen regionens attraktionskraft och kan användas som ett strategiskt verktyg för Småland-Blekinge-Halland då smart specialisering har gått från en metod för utformandet av strategier till en viktig dörröppnare för utvecklingssamarbeten och policypåverkan. Den utökande betydelsen av smart specialisering kan betraktas som fördjupad europeisk harmonisering av regionala utvecklings- och innovationsstrategier, vilket bidrar till en effektiviserad och förenklad dialog, både mellan regioner men också med EU-kommissionen och andra institutioner.

3.3 Vatten Vatten som område på den europeiska arenan behandlar förvaltning av sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten. Med den spännvidden finns det all anledning att bevaka initiativ och policyutveckling inom vattenområdet, särskilt i fall då det kopplas samman med energi-, transport-, hälso- och livsmedelssektorer. Det kan till exempel gälla regler för läkemedel i det kommunala dricksvattnet eller metoder för att återvinna och återanvända värdefulla ämnen. Trycket har ökat för cirkuläreconomiska strategier inom vattenförvaltning på europeisk nivå. EU:s agenda för blå tillväxt framhåller blå bioteknik, med utlysningar inom tematiska program, som syftar till främjandet av nya tekniker för gynnsam återanvändning och avfallshantering. Samtidigt är EU-kommissionen i fas med att revidera lagstiftningen för vattenkvaliteten i EU. Bevakning av vattenfrågor på den europeiska arenan handlar således både om att följa lagstiftningsprocesser och initiativ samt att bevaka möjligheter genom EU:s agenda för blå tillväxt kopplat till potentiella framsteg på hemmaplan. Det kan också vara av intresse att skapa kontakter med europeiska aktörer och regioner som framgångsrikt har arbetat med vattenförvaltning.

4. Annex –tidigare ärenden

<p>Transport</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Stöd regionala flygplatser:</i> Brysselkontoret har under flera år bevakat ärendet. I maj 2017 presenterade EU-kommissionen nya regler och det är därmed en fråga för nationell nivå. - <i>Direktiv om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen:</i> Brysselkontoret bevakade direktivet fram till att det antogs 2014. Frågan har aktualiserats i och med EU:s energipaket som bl.a. innehåller förslag på utfasning av grödobaserade biodrivmedel. Brysselkontoret bevakar utvecklingen gällande alternativa bränslen generellt inom ärendena transport och bioekonomi - <i>TEN-T 2014-2020:</i> Påverkansarbete gällande TEN-T:s sträckning nuvarande period är ej längre möjligt. TEN-T:s utveckling 2020+ bevakas. Bevakning TEN-T ingår under det bredare ärendet transport.
<p>Arbetskrafts-försörjning</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Direktivet om erkännande av yrkeskvalifikationer:</i> Direktivet gäller sedan 2016. - <i>Tillfällig arbetsgrupp:</i> Styrgruppen beslöt den 6 mars 2014 som tog fram förstudie med förslag på åtgärder. - <i>Studieresa Tyskland:</i> Studieresa för huvudmännen till Stuttgart genomfördes 2014. - <i>Uppdrag ungdomsfrågor:</i> PM antaget framtaget 2017. Brysselkontoret fortsätter bevakna området.
<p>Bioekonomi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>PM Livsmedel:</i> Enligt uppdrag togs PM fram 2014. Livsmedelsfrågor bevakas numera som en del av bioekonomi (se även presumtiva ärenden). - <i>Erfarenhetsutbyte livsmedel:</i> Uppdrag om erfarenhetsutbyte resulterade i en studieresa till Skottland. - <i>Vatten:</i> området har tidigare bevakats av kontoret, för att sedan bedömas ha mindre relevans. Frågan har åter aktualiserats (se presumtiva ärenden) i och med satsningar på <i>Blå tillväxt</i> och kommande lagförslag på vattenområdet. Vatten bevakas som en del av bioekonomi. - <i>EU-referensgrupp hållbara byggnader:</i> 2013 knöts kontakter, men p.g.a. mandat på hemmaplan avböjdes ett deltagande. Hållbart byggande bevakas numera generellt som en del av bioekonomi.
<p>Övrigt</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Kulturella och kreativa näringar:</i> konceptet skapade stort intresse då det lanserades och huvudmän deltog bl.a. på EU Design Days. Design och konceptet kulturella och kreativa näringar bör ses som ett verktyg snarare än ett eget ärende. Förekommer inom områden som t.ex. hälsa, modernisering av industrin, cirkulär ekonomi och smart city. - <i>IKT:</i> IKT anses idag som ett verktyg snarare än ett eget ärende och har tydlig betydelse inom ärendena hälsa och transport. - <i>Stöd till offentlig verksamhet:</i> Nya regler för statligt stöd trädde i kraft 2016. Brysselkontoret ser i nuläget ingen anledning till särskild bevakning.